

Türkiye ile Macaristan arasında imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkında Kanun tasarısı ve Ticaret Komiyonu raporu (1/596)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71-1365, 6-2286

16 . VI . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye ile Macaristan arasında imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 30 . V - 1949 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile gerekçesi ve ilişkileri bağlı olarak sunulmuştur.

Sözü geçen anlaşmaların, 5217 sayılı Kanunla süresi uzatılan 4582 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 30 . V . 1949 tarihli ve 3/9374 sayılı Kararla onanmış olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

GEREKÇE

1947 yılı sonlarında Macar Hükümeti memleketimizle yeniden Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları akdini arzu eylediğini buradaki Elçiliği vasıtasıyla Hükümetimize bildirmişti. İkinci Cihan Savaşını takibeden yıllarda Macaristan'la olan ticaretimiz hemen tamamen kesilmiş bir haldeydi ve eski Klining Anlaşması hesaplarından takriben 3 milyon lira kadar alacaklı bulunuyorduk. Bu itibarla memleketimizle Macaristan arasında bugünkü ekonomik şartlara uygun ve bu memleketin hâlihazır durumu ile mütenasip hükümleri ihtiva eden bir Ticaret ve Ödeme Anlaşması akdine muvafakat eylediğimiz, ancak eski klining hesabında mevcut alacağımızın sağlam bir tasfiye şeklinde bağlanmasının lüzumlu görüldüğü Macar Hükümetine cevaben bildirilmişti. Bu noktai nazar Macar Hükümetince kabul edilerek, memleketimize bir Macar ticaret ve malî heyeti imza edilmiş ve 23 Mart 1949 tarihinde Ankara'da başlayan müzakareler 12 Mayıs 1949 tarihinde bir taraftan Türk - Macar Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile eklerinin diğer taraftan bir Tasfiye Protokolünün imzalanması ile neticelenmiştir.

Ticaret Anlaşması hükümleri gereğince iki memleket arasındaki ticari mübadeleler her iki memlekette yürürlükte bulunan genel ithal ve ihrac rejimlerine uygun olarak yapılacaktır. Listede ve kontenjan usulü kabul edilmemiştir.

Ödeme Anlaşmasına göre de mal mübadelesine müteferri ödemeler Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Macar Millî Bankası adına açılacak bir Dolâr hesabından tesviye edilecektir. Ödemelerin kolaylaşmasını temin maksadı ile karşılıklı olarak 500 000 dolâra kadar bir finansman haddi kabul edilmiştir. Anlaşmanın sonunda hesap, iki taraftan biri lehine bir bakiye gösterirse, bu bakiye altı ay zarfında mal ihracı suretiyle ve bu müddetin sonunda dolârla tasfiye edilecektir.

3 Mayıs 1944 tarihli ve daha evvelki Türk - Macar Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarından mütevellit matlubatın tasfiyesini sağlamak için yapılan görüşmeler uzun ve çetin tartışmalardan sonra men-

faatlerimize uygun bir şekilde halledilmiş bulunmaktadır. İmzalanan Tasfiye Protokolü gereğince Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından Macar Millî Bankası adına Türk lirası üzerinden muharrer bir tasfiye hesabı açılacak ve Macar mallarının tesviyesi için vukubulacak ödemelerin % 8. i bu hesabın matlubuna geçirilecektir. Eğer Anlaşmanın imzası tarihinden itibaren bir yıl zarfında alacaklarımız bu şekilde tamamen tasfiye edilemezse bunların her halde en geç iki yıl zarfında tamamen tasfiyesini mümkün kılmak için gerekli tedbirler, icabederse Tasfiye Protokolünde tesbit edilen yüzde nispeti arttırılmak suretiyle alınacaktır. Böylece uzun müddet sürüncemede kalan alacaklarımız meselesi bir hal suretine bağlanmış bulunmaktadır.

Yukarda sözü geçen Anlaşmalar ile eklerinde mevcut esasların memleketimizin menfaatlerine uygun ve Macaristan ile olan iktisadi münasebetlerimizi gereği gibi düzenliyecek mahiyette bulunduğu mütalâa edilmektedir.

Bu düşünce ile Anlaşmaların onanması için ilişik Kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No. 1/596

Karar No. 18

9 . XII . 1949

Yükse Başkanlığa

Türkiye ile Macaristan arasında imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile eklerinin onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 30 . V . 1949 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile ekleri Dışişleri Bakanlığı ile Ticaret ve Ekonomi Bakanlığı mümessillerinin, huzuriyle incelendi:

İkinci Dünya Harbi içinde çok kararsız bir durum alan Türk - Macar ticari münasebetlerinin bugünün icabına uygun şartlarla yeniden tamzimi yerinde ve faydalıdır.

23 Mart 1949 tarihinde başlayıp 12 Mayıs 1949 tarihinde hitam bulan müzakerelerle akdedilen Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları yukarıdaki maksadı temin etmekle beraber ikinci dünya harbinin gayrimuayyen şartları neticesi olarak meydana gelmiş Türk alacaklarının tasfiyesini de sağlamıştır.

Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarında Genel ithal ve ihraç rejimi esas olarak alınmış, ödemelerde günün icaplarına uygun kolaylıklar bulunmuştur.

Bundan başka Anlaşmaya ek iki mektup ile iki taraf idarî makamları anlaştığı takdirde anlaşma dışında yeni mukaveleler yapılabileceği;

Kristal ve züccaciye eşyasının ithaline Türk Hükümeti müsaade ettiği takdirde Macar Hükümetinin kolaylık göstereceği ifade edilmiş bulunmaktadır.

Anlaşmaların ihtiva ettiği bütün bu esaslar Komisyonumuz tarafından günün icaplarına ve memleketimizin faydasına olarak mütalâa edilmiş ve kanun tasarısının kabulüne karar verilmiştir.

Kamutay'ın tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Ko. Başkanı	Sözcü	Kâtip
Ankara	Gaziantep	Niğde
A. Çabukcu	C. Alevli	H. Ulusoy
Kars	Kars	Kayseri
F. Aktaş	A. Sürmen	H. Ürkün
Tokad		Trabzon
R. Önder		A. Saralioğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Macaristan arasında 12 Mayıs 1949 tarihinde Ankara'da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye ile Macaristan arasında 12 Mayıs 1949 tarihinde Ankara'da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile ekleri kabul edilmiş ve onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan <i>Ş. Günaltay</i>	Devlet Bakanı Başb. Yardımcısı <i>Nihat Erim</i>
Devlet Bakanı <i>N. E. Sumer</i>	Adalet Bakanı <i>Fuad Sirmen</i>
Millî Savunma Bakanı <i>H. Çakır</i>	İçişleri Bakanı <i>E. Erişirgil</i>
Dışişleri Bakanı <i>N. Sadak</i>	Maliye Bakanı <i>İ. R. Aksal</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>T. Banguoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>Ş. Adalan</i>
Ekonomi ve Ticaret Bakanı <i>C. S. Barlas</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Dr. K. Bayizit</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı <i>Dr. F. Ş. Bürge</i>	Tarım Bakanı <i>Cavid Oral</i>
Ulaştırma Bakanı <i>Dr. Kemal Satır</i>	Çalışma Bakanı <i>Reşat S. Sırer</i>

TÜRKİYE İLE MACARİSTAN ARASINDA TİCARET ANLAŞMASI

Türk Hükümeti ile Macar Hükümeti, iki memleket arasındaki ticari mübadeleleri geliştirmek isteğiyle hareket ederek aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır:

Madde — 1.

Türkiye ile Macaristan arasındaki ticari mübadeleler her iki memlekette yürürlükte bulunan genel ithalât ve ihracat rejimlerine uygun olarak yapılacaktır.

Madde — 2.

Türk Hükümeti ile Macar Hükümeti, genel ithalât ve ihracat rejimleri çerçevesi içinde iki memleket arasındaki ticari mübadeleleri kolaylaştırmak üzere karşılıklı olarak ithal ve ihraç müsaade ve lisansları itasında birbirlerine mümkün olduğu kadar müsait bir muamele uygulayacaklardır.

Madde — 3.

Bu Anlaşmanın yürürlük süresi zarfında yapılacak ticari mübadelelere ait ödemeler bugünkü tarihte imzalanan Ödeme Anlaşması hükümlerine göre tesviye edilecektir.

Madde — 4.

Bu Anlaşmanın yürürlüğe konmasından sonra her iki taraftan sevkedilen mallara, iki memleketin yetkili makamlarınca verilmiş ve ilişik örneğe uygun bir menşe şahadetnamesi katılacaktır.

Bedeli 100 Türk lirasını veya başka bir para ile bu meblâğın eşitini aşmayan göndermeler için menşe şahadetnamesi aranılmıyacaktır.

Madde — 5.

Bu Anlaşmanın yürürlüğe konulmasından evvel başlamış olan hususi takas işlemleriyle serbest dövizli işlemler, bunların iki taraf yetkili makamlarınca onanması anında her iki memlekette yürürlükte bulunan genel rejim hükümlerine göre tasfiye olunacaklardır.

Madde — 6.

Bu Anlaşmanın yürürlükte bulunduğu sırada başlamış ve Anlaşmanın sona erdiği tarihte henüz bitirilmemiş bulunan işlemler bu Anlaşma hükümleri gereğince tasfiye olunacaklardır.

Madde — 7.

İki memleket arasındaki ticari mübadeleleri kolaylaştırmak maksadı ile Türk ve Macar resmî temsilcilerinden mürekkep bir Karma Komisyon kurulacaktır.

Bu Komisyon iki Âkîd taraftan birinin talebi üzerine toplanacak ve bu Anlaşmanın uygulanmasını murakabe etmek ve Türkiye ile Macaristan arasında ticari münasebetleri iyileştirme yolundaki her türlü tekliflerini iki Hükümete arz etmek yetkisini haiz olacaktır.

Madde — 8.

Bu Anlaşma, iki Hükümetin tasvibine bağlı olarak, 1 Haziran 1949 tarihinde yürürlüğe girecek ve bir sene müddetle yürürlükte kalacaktır.

Süre sonu tarihinde iki ay önce haber verilerek feshedilmediği takdirde senelik süreler için kendi-

liğinden yenilenmiş sayılacaktır.

Ankara'da 12 Mayıs 1949 tarihinde Fransızca iki nüsha olarak yapılmıştır.

Türk Hükümeti adına
Fuad Carım

Macar Hükümeti adına
Gyorgy Oblath

Menşe Şahadetnamesi

Gönderen	Gönderilen
İsim	İsim . . . . .
İkametgâh	İkametgâh . . . . .
Sokak	Sokak . . . . .
Malın cinsi	
Ambalâj tarzı	Ağırlık gayrisâfi . . . . .
Koli adedi	Kilo . . . . .
Marka numarası	Kıymet . . . . .
Malın gönderileceği yol :	

. . . . . , Türkiye ile Macaristan arasındaki 12 Mayıs 1949 tarihli Ticaret Anlaşması hükümlerine uyarak, vasıfları yukarıda yazılı emtianın Türk - Macar menşeli olduğunu tasdik eder.

Tarih

Ankara, 12 Mayıs 1949

Bay Büyük Elçi,

Türkiye ile Macaristan arasında Ticaret Anlaşmasını imzalarken, Hükümetimin aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık bulunduğunu size bildirmekte şeref kazanırım :

İki memleket ilgili idare makamlarının müşterek talepleri üzerine, Türk ve Macar menşeli bazı mevad ile emtianın karşılıklı alım ve satımı, yukarıda mezkûr Ticaret Anlaşması hükümlerinin tamamen veya kısmen dışında kalan hususi mukavelelerin mevzuunu teşkil edebilecektir.

Yukarıdaki hususlar üzerinde Türk Hükümetinin mutabakatını teyit eylemenizi rica ederim.

Derin saygılarımı lütfen kabul buyurunuz Bay Büyük Elçi.

Ekselâns

Bay Fuad Carım

Büyük Elçi

Dışişleri Bakanlığı Umumî Kâtibi

Türk Ticaret Heyeti Başkanı

Ankara

Macar Ticaret Heyeti Başkanı

Ankara, 12 Mayıs 1949

Bay Büyük Elçi,

Meali aşağıda naklolunan bugünkü tarihli mektubunuzu aldığımı size bildirmekle şeref kazanırım:

«Türkie ile Macaristan arasında, Ticaret Anlaşmasını imzalarken, Hükümetimin aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık bulunduğunu size bildirmekle şeref kazanırım:

İki memleket ilgili idare makamlarının müşterek talepleri üzerine, Türk ve Macar menşeli bazı mevad ile emtianın karşılıklı alım ve satımı, yukarda mezkûr Ticaret Anlaşması hükümlerinin tamamen veya kısmen dışında kalan hususi mukavelelerin mevzuunu teşkil edebilecektir.

Yukardaki hususlar üzerinde Türk Hükümetinin muttabakatini teyit eylemenizi rica ederim.»

Yukardaki hususlar üzerinde Hükümetimin mutabık bulunduğunu arza müsaarat eylerim.

Saygılarımı lütfen kabul buyurunuz Bay Başkan.

Bay Gyorgy Oblath
Macar Ticaret Heyeti Başkanı
Ankara

Türk Ticaret Heyeti Başkanı

Ankara, 12 Mayıs 1949

Bay Başkan,

Türkiye ile Macaristan arasındaki Ticaret Anlaşmasını imzalarken, sofrâ züccaciye eşyası, süs camları, kristal, her nevi şişeler, konserve kavanoz ve kapları, tenvirat züccaciye eşyası ve lâmba şişeleri gibi emtianın Türkiye'ye ithaline genel ithalât rejimi gereğince müsaade edildiği takdirde, Türk makamlarının Macar menşeli mümasil emtiaya da ithal lisansı vereceklerini size bildirmekle şeref kazanırım.

Saygılarımı kabul buyurunuz Bay Başkan.

Bay Gyorgy Oblth
Macar Ticaret Heyeti Başkanı
Ankara

Türk Ticaret Heyeti Başkanı

Ankara, 12 Mayıs 1949

Bay Büyük Elçi,

Meali aşağıda naklonunan bugünkü tarihli mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kazanırım.

«Türkiye ile Macaristan arasındaki Ticaret Anlaşmasını imzalarken, sofrâ züccaciye eşyası, süs camları, kristal, her nevi şişeler, konserve kavanoz ve kapları, tenvirat züccaciye eşyası ve lâmba şişeleri gibi emtianın Türkiye'ye ithaline genel ithalât rejimi gereğince müsaade edildiği takdirde, Türk makamlarının Macar menşeli mümasil emtiaya da ithal lisansı vereceklerini size

bildirmekle şeref kazanırım.»

Derin saygılarımı kabul buyurunuz Bay Büyük Elçi.

Ekselâns

Bay Fuad Carım

Büyük Elçi

Dışişleri Bakanlığı Umumi Kâtibi

Türk Ticaret Heyeti Başkanı

A n k a r a

Macar Ticaret Heyeti Başkanı

TÜRKİYE İLE MACARİSTAN ARASINDA ÖDEME ANLAŞMASI

Türk Hükümeti ile Macar Hükümeti, Türkiye ile Macaristan arasındaki ödemeleri kolaylaştırmak maksadiyle aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır:

Madde — 1.

Bugünkü tarihte imzalanan Ticaret Anlaşmasının hükümleri gereğince Türkiye'ye ithal edilmiş veya edilecek Macar mallarının bedellerine ve bu mallara müteferri masraflara ait ödemeler ile kambiyo kontrolü hakkında yürürlükte bulunan Türk kanunlarınca müsaade edilen Türkiye'den Macaristan'a yapılacak diğer her türlü ödemeler, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yapılacak tevdiat ile tesviye edilecektir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu tevdiatı Macar Millî Bankası adına açtığı faizsiz ve masrafsız bir A. B. D. Dolârı hesabının matlûbuna geçirecektir.

Madde — 2.

Bugünkü tarihte imzalanan Ticaret Anlaşması hükümleri gereğince Macaristan'a ithal edilmiş veya edilecek Türk mallarının bedellerine ve bu mallara müteferri masraflara ait ödemeler ile kambiyo kontrolü hakkında yürürlükte bulunan Macar kanunlarınca müsaade edilen Macaristan'dan Türkiye'ye yapılacak diğer her türlü ödemeler, 1 nci maddede derpiş edilen hesabın zimmetinden ve Macar Millî Bankasının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına göndereceği ödeme emirlerine dayanılarak yapılacaktır.

Madde — 3.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının tahsilât ihbarnameleri ile Macar Millî Bankasının ödeme emirleri tahsilât gününde karşılıklı olarak bildirilecek ve hak sahiplerine ödemeler yapılmasını mümkün kılmak maksadiyle bunlar bilcümle lüzumlu izahatı havi bulunacaktır.

Madde — 4.

Türkiye'de ve Macaristan'daki tevdiat ve ödemeler her iki memleketin kendi millî parasiyle yapılacaktır.

Türkiye'de Türk liralарının dolâra ve dolârların Türk lirasına çevrişi Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının resmî kuru üzerinden yapılacaktır.

Macaristan'da forintlerin dolâra ve dolârların forinte çevrişi Macar Millî Bankasının resmî kuru üzerinden yapılacaktır.

Türk lirası veya forintten başka bir para ile tekevün eden alacaklar, bu paranın A. B. D. Do-

lârına nazaran resmî paritesi esas tutularak, A. B. D. Dolârına çevrilecektir.

Madde — 5.

Birinci maddede derpiş edilen A. B. D. Dolârı hesabının matlûp veya zimmet bakiyesi 500 000 dolârı geçmediği müddetçe, Türkiye'de ve Macaristan'da hak sahiplerine yapılacak denemeler Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Macar Millî Bankası tarafından evvelki maddeler hükümlerine uygun olarak ve döviz satışına veya rapor muamelelerine başvurulmaksızın icra edilecektir.

Yukarda anılan hesabın matlûp veya zimmet bakiyesi 500 000 dolârı aşacak olursa, borçlu taraf gönderdiği ödeme emirlerinin veya tahsilât ihbarnamelerinin diğer memleketteki hak sahiplerine derhal tesviyesini sağlamak için, rapor muameleleri yapmak yahut A. B. D. Dolârı veya iki Bankanın mutabık kalacakları başka bir döviz satmak ihtiyarını haiz olacaktır.

Madde — 6.

Bu anlaşmanın sona erdiği tarihte 1 nci maddede derpiş edilen hepsi bir matlûp veya zimmet bakiyesi gösterirse, bu bakiye borçlu tarafça altı ay zarfında alacaklı tarafa mal ihracı suretiyle tesviye edilecektir.

Altı aylık müddetin sonunda yukarda anılan hesapta bir bakiye kalacak olursa bu bakiye, Türkiye, Cumhuriyet Merkez Bankası ile Macar Millî Bankası altı aylık müddetin hitamından evvel başka bir döviz üzerinde mutabık kalmamışlarsa, borçlu tarafça alacaklı tarafa A. B. D. Dolârı transferi suretiyle tasfiye edilecektir.

Madde — 7.

Bu anlaşmanın uygulanmasına mütaallik teknik hususlar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Macar Millî Bankası tarafından birlikte tesbit edilecektir.

Madde — 8.

Bu Anlaşma bugünkü tarihte imzalanan Ticaret Anlaşmasının ayrılmaz bir cüzü olup aynı günde yürürlüğe girecek ve aynı müddetle yürürlükte kalacaktır.

Türk Hükümeti adına
Fuad Carım

Macar Hükümeti adına
Gyorgy Oblath

Ankara, 12 Mayıs 1949

Bay Başkan,

Türkiye ile Macaristan arasında bugünkü tarihte imzalanan Ödeme Anlaşmasına atfen, mezkûr Anlaşmanın 1 ve 2 nci maddelerinde derpiş edilen ve mal mübadelesine müteferri ödemeler dışında kalan başlıca ödemelerin aşağıda zikredilen işlemlerden mütevellit bulunduğunu size bildirmekle şeref kazanırım-

- Tamir, inşa ve tamamlama ameliyelerinden mütevellit ödemeler;
- Türkiye ile Macaristan arasında mal nakliyatına mütaallik masraflarla Türkiye ve Macaristan'dan başka bir memlekete yapılacak deniz ve nehir nakliyatına müteferri masraflar;
- Liman, antrepo, gümrük, gemiden gemiye nakil, deniz nakliye, masraflarıyla yakıtlar müstesna limanda yapılacak bilûmum masraflar;

- d) Sigorta ve mükerrer sigorta prim ve tazminatı;
- e) Ticari mübadelelerden mütevellit faiz, komisyon, tellâliye, temsil masrafları;
- f) Fikri, sınai ve ticari mülkiyet haklarından mütevellit masraflar (telif hakkı, lisans, berat, patente v. s.);
- g) Seyahat, ikamet, tahsil ve yardım masrafları;
- h) Ücretler, maaş, emeklilik hakları ve diğer istihkaklar;
- i) Konsolosluk hasılatı;
- j) Mahkeme masrafları, pul masrafları, vergi ve cezalar;
- k) Kefaletler,
- l) R. I. V. Anlaşması hükümlerine uygun olarak her iki tarafça kabul edilen aidat ve masraflar;
- m) İki Hükümet yetkili makamlarınca kabul edilen diğer her türlü muamele ve vecibelerden mütevellit ödemeler.

Saygılarımı kabul buyurunuz Bay Başkan.

Bay György Oblath
Macar Ticaret Heyeti
Başkanı
Ankara

Türk Ticaret Heyeti Başkanı

Ankara, 1 Mayıs 1949

Bay Büyük Elçi,

Meali aşağıda naklolunan bugünkü tarihli mektubunuzu aldığımı size bildirmekle şeref kazanırım :

«Türkiye ile Macaristan arasında bugünkü tarihte imzalanan Ödeme Anlaşmasına atfen, mezkûr anlaşmanın 1 ve 2 nci maddelerinde derpiş edilen ve mal mübadelesine müteferri ödemeler dışında kalan başlıca ödemelerin aşağıda zikredilen işlemlerden mütevellit bulunduğunu size bildirmekle şeref kazanırım :

- a) Tamir, inşa ve tamamlama ameliyelerinden mütevellit ödemeler;
- b) Türkiye ile Macaristan arasında mal nakliyatına mütaallik masraflarla Türkiye ve Macaristan'dan başka bir memlekete yapılacak deniz ve nehir nakliyatına müteferri masraflar;
- c) Liman, Antrepo, Gümrük, gemiden gemiye nakil, deniz nakliye masraflarıyla yakıtlar müstesna limanda yapılacak bilûmum masraflar;
- d) Sigorta ve mükerrer sigorta prim ve tazminatı.
- e) Ticari mübadelelerden mütevellit faiz, komisyon tellâliyle, temsil masrafları;
- f) Fikrî, sınai ve ticari mülkiyet haklarından mütevellit masraflar (telif hakkı, lisans, berat, patente v. s.);
- g) Seyahat, ikâmet, tahsil ve yardım masrafları;
- h) Ücretler, maaş emeklilik hakları ve diğer istihkaklar;
- i) Konsolosluk hasılatı;
- j) Mahkeme masrafları, pul masrafları, vergi ve cezalar;
- k) Kefaletler;
- l) R. İ. V. Anlaşması hükümlerine uygun olarak her iki tarafça kabul edilen aidat ve masraflar;

m) İki Hükümet yetkili makamlarınca kabul edilen diğer her türlü muamele ve vecibelerden mütevellit ödemeler.»

Derin saygılarımı kabul buyurunuz Bay Büyük Elçi.

Ekselâns

Bay Fuad Carım

Büyük Elçi

Dışişleri Bakanlığı Umumi Kâtibi

Türk Ticaret Heyeti Başkanı

Ankara

Macar Ticaret Heyeti Başkanı

TASFIYE PROTOKOLÜ

8 Mayıs 1944 tarihli ve daha evvelki Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarından mütevellit matlubatın tasfiyesini temin için Türk Hükümetiyle Macar Hükümeti aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır.

Madde — 1.

Macar Millî Bankası nezdindeki «A» ve «B» hesaplarında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası lehine mevcut bakıyeler Merkez Bankası tarafından kendi defterlerinin irae eylediği rakamlar nazarı itibara alınarak Macar Millî Bankası namına açılacak ve Türk Lirası üzerinden muharrer bir «Tasfiye Hesabı»nın zimmetine kaydedilecektir. Bu hesap her hangi bir masrafa tâbi olmayacağı gibi faiz de getirmeyecektir.

Yukardaki fıkra gereğince «Tasfiye hesabının» zimmetine geçirilen meblâğ, «A» ve «B» hesaplarına mütaallik kayıtlar üzerinde her iki banka katî bir mutabakata vardıktan sonra, gerektiği takdirde, bu mutabakat neticesinde elde edilecek bakıyelere uygun olarak düzltilecektir.

Yukarda derpiş olunan bu mutabakatı kolaylaştırmak için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Macar Millî Bankası, zamanında sevkolanmamış yahut yolda kaybolmuş tahsil ihbarnamelerini veya ödeme emirlerini birbirlerine göndereceklerdir.

Madde — 2.

Türk ithalâtçıları emriyle Macar satıcıları lehine Macar Bankaları nezdinde açtırılan akreditiflerin kuvertürü olarak veya avans kaydiyle 3 Mayıs 1944 tarihli ve daha evvelki anlaşmalara mütaallik «A» ve «B» hesapları delâletiyle Macar Bankalarına gönderilmiş olup Macar lehdarlar tarafından kullanılmamış meblâğlar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Macar Millî Bankasına tevdi edeceği listelere dayanılarak tesbit edilecek ve mezkûr meblâğlar Macar Millî Bankasınca ilgili Macar Bankalarıyla gerekli tetkikat ve mutabakattan sonra, bidayetteki Türk Lirası karşılıkları üzerinden geri çevrilecektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Macar Millî Bankasının göndereceği ihbarlar üzerine, bu bankanın yukardaki fıkra mucibince tahsil edeceği avans ve kredi kuvertürlerini teşkil eden meblâğları «Tasfiye hesabına» zimmet kaydedecektir.

Madde — 3.

Macar ithalâtçıları emriyle Türk satıcıları lehine Türk Bankaları nezdinde açtırılan akreditif kuvertürü olarak veya avans kaydiyle 3 Mayıs 1944 tarihli ve daha evvelki anlaşmalara mütaal-

lik «A» ve «B» hesapları delâletiyle Türk Bankalarına gönderilmiş olup Türk lehdarlar tarafından kullanılmamış meblâğlar, Macar Millî Bankasının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi edeceği listelere istinaden tesbit edilecek ve mezkûr meblâğlar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca ilgili Türk Bankalarıyla gerekli tetkikat ve muhtabakattan sonra bidayetteki Türk lirası karşılıkları üzerinden geri çevrilecektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası yukarıdaki fıkra gereğince tahsil edeceği avans ve akreditif küvertürlerini teşkil eden meblâğları, Macar Millî Bankasına bildirerek «Tasfiye hesabına» matlup kaydedecektir.

Madde — 4.

«A» ve «B» hesaplarından avans kaydıyla Macar satıcılara gönderilmiş meblâğlardan mukabil malları sipariş sırasında ilgililerce tesbit olunan dairesinde teslim olunamayanlar bidayetteki Türk Lirası karşılıkları üzerinden Macar satıcılar tarafından Macar Millî Bankasına geri çevrilecektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu şekilde geri çevrilen meblâğları, Macar Millî Bankasından alacağı tahsil ihbarnamelerine istinaden «Tasfiye hesabı»nın zimmetine kaydedecektir.

Madde — 5.

3 Mayıs 1944 tarihli ve daha evvelki anlaşmalara mütaallik «A» ve «B» hesaplarından avans kaydıyla Türk satıcılara gönderilmiş meblâğlardan, mukabil malları sipariş sırasında ilgililerce tesbit olunan şartlar dairesinde teslim olunamayanlar, bidayetteki Türk Lirası karşılıkları üzerinden Türk satıcıları tarafından Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına geri çevrilecektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu şekilde geri çevrilen meblâğları tahsilden sonra «Tasfiye» hesabına alacak kaydederek keyfiyetten Macar Millî Bankasını haberdar edecektir.

Madde — 6.

Yukarıdaki maddelerde hususi surette derpiş olunmayan borçlara gelince, yetkili Macar Kambyo murakabe mercileri, 3 Mayıs 1944 ve daha evvelki Anlaşmaların yürürlüğü sırasında hâsıl olmuş borçların Macar borçlular tarafından Türkiye'deki hak sahiplerine bidayetteki Türk lirası karşılıkları üzerinden «Tasfiye» hesabı delâletiyle tesviyesine müsaade edeceklerdir.

Macar Millî Bankasına bu suretle vukubulacak ödemeler «Tasfiye» hesabına zimmet kaydedilmek üzere bu banka tarafından tahsil gününde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirilecektir.

Madde — 7.

Yukarıdaki maddelerde hususi surette derpiş olunmayan borçlara gelince, salâhiyetli Türk Kambyo murakabe mercileri, 3 Mayıs 1944 ve daha evvelki Anlaşmaların yürürlüğü sırasında hâsıl olmuş borçların, Türk borçlular tarafından Macaristan'daki hak sahiplerine bidayetteki Türk lirası karşılıkları üzerinden «Tasfiye» hesabı delâletiyle tesviyesine müsaade edeceklerdir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına vâkı ödemelerin Türk lirası karşılıkları, tahsil gününde, Macar Millî Bankasına bildirilerek tasfiye hesabına matlup kaydedilecektir.

Madde — 8.

Bugün imza edilen Ödeme Anlaşması hükümleri dairesinde Macar mallarının tesviyesi için vukubulacak ödemelerin yüzde sekizi Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası delâletiyle «Tasfiye» hesabının matlubuna geçirilecektir.

Tasfiye hesabı zimmet bakıyesi arz etmediği anda kapanmış telâkki olunacaktır.

Madde — 9.

«Tasfiye» hesabı kapandıktan sonra, 3 Mayıs 1944 tarihli ve daha evvelki Anlaşmalar çerçevesi içine giren işlemlerden mütevellit Türk ve Macar matlubatının ödenmesi, işbu Protokol hükümleri gereğince ve bugün imzalanan Ödeme Anlaşmasınının 1 nci maddesinde derpiş olunan hesap delâletiyle yapılacaktır.

Madde — 10.

Dolârların Türk lirasına ve Türk liralarnın dolâra çevrilişii Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının muamele gününde cari resmî kurlarına istinaden yapılır.

Türk liralarnın Forinte tahvili Macar Millî Bankasının resmî kuruna istinaden yapılır.

Madde — 11.

Türk Hükümeti ile Macar Hükümeti işbu Protokole konu teşkil eden karşılıklı alacakların tesbit ve tasfiyesini kolaylaştırmak için ellerinden geleni yapacaklardır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Macar Millî Bankası, son seneler zarfında ortaya çıkan olağanüstü ahvali göz önünde tutarak birbirlerine her türlü ve bilhassa asıl borçlu firmaların tasfiyeleri,

unvan deęiştirmeleri,

başka müesseselerle birleşmeleri,

millileştirilmeleri veya

adreslerinde bulunamamaları

halinde borçlunun tespiti için lüzumlu bilgileri vereceklerdir.

Madde — 12.

Bu Protokol, bugün imzalanan Ödeme Anlaşmasınının ayrılmaz bir cüzünü teşkil edip aynı müddetle yürürlükte kalacaktır.

Türk Hükümeti adına
Fuad Carım

Macar Hükümeti adına
Gyula Nemethy

—————
PROTOKOL

Türkiye Hükümeti ile Macar Hükümeti aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır:

Bugün akdolunan Ödeme Anlaşmasınının imzası tarihinden 12 ay sonra Tasfiye Hesabı bir bakıye gösterirse, iki Akıd Traftan birinin talebi üzerine bir Türk - Macar Karma Komisyonu en kısa zamanda toplanarak durumu inceleyecek ve mezkûr bakıyenin birine ahdî devrenin nihayêtinden itibaren en geç 12 ay zarfında Macar mallarının ihracı suretiyle tamamen tasfiyesini mümkün kılmak için gerekli tedbirleri, icabederse Tasfiye Protokolünde tesbit edilen yüzde nispetini arttırmak suretiyle, ittihaz edecektir.

Bu protokol Tasfiye Protokolü ile aynı günde yürürlüğe girecek ve mezkûr protokolde derpiş edilen Tasfiye Hesabının kapatılmasına kadar yürürlükte kalacaktır.

Ankara'da, 12 Mayıs 1949 tarihinde Fransızca iki nüsha olarak yapılmıştır.

Türk Hükümeti adına
Fuad Carım

Macar Hükümeti adına
Gyula Nemethy